

**ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ ДОШКІЛЬНОЇ
І СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ**

ПРОГРАМА

**педагогічної (виробничої) практики в інклюзивно-
ресурсних центрах здобувачів
I курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти
Спеціальності 016 «Спеціальна освіта» зі
спеціалізацією 016.01 «Логопедія»**

2024 рік

**ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

ПРОГРАМА

**педагогічної (виробничої) практики в інклюзивно-ресурсних центрах
здобувачів I курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 016 «Спеціальна освіта» за спеціалізацією 016.01 «Логопедія»**

I. Здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти I курсу, які навчаються на освітньо-професійній програмі «Спеціальна освіта (Логопедія)» проходять педагогічну (виробничу) практику в інклюзивно-ресурсних центрах відповідно до вимог освітньої програми, навчального плану та програми практики.

Мета практики – забезпечити практичну готовність здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності «Спеціальна освіта» за спеціалізацією «Логопедія» до планування, організації і проведення ефективного логокорекційного супроводу дітей з 2-х до 18-ти років з порушеннями розвитку відповідно до завдань інклюзивно-ресурсного центру.

Завдання практики:

– закріпити та поглибити знання здобувачів про особливості та можливості розвитку дітей з порушеннями мовлення і особливості логопедичної роботи в умовах інклюзивно-ресурсного центру;

– ознайомити здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня з нормативно-правовою базою комунальної установи, відповідно до якої в Україні здійснюється комплексна психолого-педагогічна оцінка розвитку дітей з 2-х до 18-ти років;

– ознайомити з вимогами щодо документації логокорекційного супроводу дітей в інклюзивно-ресурсних центрах, її ведення, виконання професійних обов'язків фахівця-консультанта інклюзивно-ресурсного центру;

– формувати у майбутніх логопедів вміння спостерігати, аналізувати процес проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дітей з порушеннями мовлення, діяльності команди психолого-педагогічного супроводу, надання корекційно-розвиткових послуг дітям з особливими освітніми потребами;

– формувати вміння спостерігати за особливостями навчання дітей в закладах освіти, консультуватися з педагогічними працівниками закладу освіти щодо укладання освітньої траєкторії, індивідуальної програми розвитку, необхідності модифікації/адаптації освітньої програми, особливостей організації освітнього середовища та інклюзивного навчання;

– помічати зміни в розвитку дітей з порушеннями під впливом корекційно-розвиткової діяльності, користуватися різними методиками для виявлення особливостей їх розвитку;

– формувати у здобувачів спеціальної освіти вміння надавати консультативну допомогу батьками чи законним представникам дитини з особливими освітніми потребами у формуванні позитивної мотивації щодо її розвитку, навчання і виховання;

– формувати у майбутніх логопедів вміння вести облік дітей, які звернулися до інклюзивно-ресурсного центру, відповідно до чинного законодавства України.

Під час педагогічної (виробничої) практики в інклюзивно-ресурсних центрах майбутні логопеди оволодівають вміннями та навиками професійної діяльності, зокрема:

– встановлювати взаємозв'язки між теоретичними положеннями, даними експериментальних досліджень та практичною роботою комунальної установи щодо розвитку дітей з мовленнєвими і комбінованими порушеннями;

– спостерігати, аналізувати діяльність інклюзивно-ресурсного центру щодо забезпечення права дітей з особливими освітніми потребами віком від 2 до 18 років на здобуття дошкільної та загальної середньої освіти, в тому числі у закладах професійної (професійно-технічної) освіти та інших закладах освіти, які забезпечують здобуття загальної середньої освіти;

– визначати актуальні аспекти роботи фахівця-консультанта щодо комплексної оцінки рівня підтримки для організації інклюзивного навчання;

– за потреби проводити підтримку учнів, які здійснюють навчання за формою педагогічного патронажу, додаткові корекційно-розвиткові та інші послуги таких осіб в інклюзивно-ресурсному центрі чи іншому закладі;

– самостійно укладати документацію, виконувати обов'язки фахівця-консультанта інклюзивно-ресурсного центру;

– самостійно проводити обстеження, складати та реалізовувати програму корекційно-розвиткового супроводу осіб з порушеннями мовленнєвого розвитку;

– проводити просвітницьку діяльність щодо попередження порушень мовлення у дітей.

– вести записи у щоденнику, оформляти документацію за результатами практики.

Рівень практичної підготовки майбутніх логопедів на період педагогічної (виробничої) практики в інклюзивно-ресурсних центрах

Вміти:

- здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, створення нових та удосконалення традиційних технологій викладання і супроводження та в ширших мультидисциплінарних контекстах.

- розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами, генерувати нові ідеї для удосконалення навчання, виховання, розвитку та соціалізації цих осіб.

- добирати та застосовувати ефективні методики комплексного оцінювання розвитку дітей, рефлексувати та критично аналізувати

достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рівень освітньої підтримки.

- встановлювати ефективну взаємодію з батьками, колегами, фахівцями, різними соціальними інституціями з метою забезпечення якості спеціальної та інклюзивної освіти на засадах партнерства.

- робити фаховий внесок до професійних знань і практики та оцінювання результатів діяльності команди у сфері психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі, мотивувати учасників команди супроводу до досягнення спільних цілей.

- приймати ефективні рішення з питань спеціальної та інклюзивної освіти, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати їх розвиток; визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, зокрема, вимоги споживачів; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та ймовірні наслідки рішень.

- ефективно взаємодіяти з органами управління та громадськими організаціями; налагоджувати професійну комунікацію із закладами освіти; здійснювати міжвідомчу взаємодію.

Список рекомендованих джерел:

1. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / За заг. ред. М. А. Порошенко та ін. Київ : 2018. 252 с.

2. Методичні рекомендації для закладів загальної середньої освіти щодо визначення освітніх труднощів і рівнів підтримки в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти. Укладачі: Прохоренко Л. І., Ярмола Н. А., Набоченко О. О., Данілавічюте Е. А., Ільяна В. М., Костенко Т. М., Чеботарьова О. В., Литовченко С. В., Бабяк О. О., Недозим І. В., Блеч Г. О., Трикоз С. В., Гладченко І. В., Трофименко Л. І., Рібцун Ю. В., Мартинюк З. С., Довгопола К. С., Жук В. В., Грибань Г. В., Курінна В. Р., 2021. 23 с.

3. Методичні рекомендації для інклюзивно-ресурсних центрів щодо визначення категорій (типологій) освітніх труднощів у осіб з ООП та рівнів підтримки освітнього процесу. Укладачі: Прохоренко Л. І., Ярмола Н. А., Набоченко О. О., Данілавічюте Е. А., Ільяна В. М., Костенко Т. М., Чеботарьова О. В., Литовченко С. В., Бабяк О. О., Недозим І. В., Блеч Г. О., Трикоз С. В., Гладченко І. В., Трофименко Л. І., Рібцун Ю. В., Мартинюк З. С., Довгопола К. С., Жук В. В., Грибань Г. В., Курінна В. Р., 2021. 200 с.

II. Обов'язки учасників практики

Під час проходження практики практикант зобов'язаний:

1. Брати участь у настановчих зборах.
2. Дотримуватись графіку роботи комунальної установи «Інклюзивно-ресурсний центр».
3. Бути присутнім на практиці кожного дня впродовж 6 годин.

4. Вивчати спеціальну правову, методичну, логопедичну літературу щодо проведення педагогічної (виробничої) практики в інклюзивно-ресурсних центрах.

5. Організовувати і проводити діагностичну роботу, корекційно-розвиткові заняття, визначати рівні підтримки, укладати висновки щодо особливостей мовленнєвого розвитку дітей з порушеннями, організовувати і проводити заходи методичного спрямування.

6. Здійснювати обстеження осіб з порушеннями мовлення, планувати корекційно-розвиткову роботу та налагоджувати взаємодію з батьками чи законними представниками дитини, фахівцями і педагогами задля ефективного впливу на розвиток.

7. Фіксувати у щоденнику основні аспекти щоденної корекційно-розвиткової роботи фахівця-консультанта інклюзивно-ресурсного центру на час практики, результати спостереження власної практичної діяльності.

8. Брати участь в групових семінарах, тренінгах, консультаціях, які проводяться фахівцями інклюзивно-ресурсного центру під час практики.

9. Виконувати всі завдання, які передбачені програмою практики.

10. Своєчасно оформити необхідну документацію практики для звіту – **електронний примірник**.

11. Проводити самоаналіз рівня практичних вмінь (рефлексія).

12. Вносити свої пропозиції щодо проведення та організації практики.

Примітка: у випадку проблем зі здоров'ям чи інших непередбачених обставин здобувачам-практикантам слід терміново повідомити адміністрацію комунальної установи, керівника-методиста від ЗВО про причини відсутності. Керівникові практики подати відповідні документи, які засвідчують достовірність фактів.

Організація практики впродовж дня

Спостереження 1-1,5 год;

Робота в парі з фахівцем-консультантом 3-4 год;

Вивчення документації 1-1,5 год.

Зміст практики

Під час педагогічної (виробничої) практики в інклюзивно-ресурсних центрах здобувачі I курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Спеціальна освіта» ознайомлюються зі змістом, формами роботи, з веденням документації комунальної установи, керівника установи, фахівця-консультанта спрямованої на створення умов для ефективного навчання та розвитку осіб з порушеннями мовлення.

Основну частину часу майбутні логопеди проводять у роботі з дітьми з порушеннями мовлення, у співпраці з їх родинами та фахівцями, де спостерігають за особливостями розвитку означеної категорії дітей, аналізують організацію процесу роботи фахівця-консультанта інклюзивно-ресурсного центру (ІРЦ). Результати спостережень записуються у щоденнику для подальшого укладання документації. Здобувачі-практиканти готують та

проводять самостійно окремі діагностичні та корекційно-розвиткові заняття з дітьми з порушеннями мовлення; виготовляють наочність для занять, логокорекційних ігор і повсякденного життя; консультуються та проводять консультації щодо корекційно-розвиткової роботи; приймають участь у методичній роботі комунальної установи та роботі з батьками чи законними представниками дитини.

Календарний розподіл завдань практики:

I тиждень

1. Ознайомлення з процесом роботи, зустріч із керівництвом, знайомство здобувачів-практикантів з фахівцями-консультантами ІРЦ.
2. Ознайомлення з планом роботи ІРЦ.
3. Ознайомлення з посадовими інструкціями фахівця-консультанта ІРЦ.
4. Ознайомлення із наповненням кабінету для надання корекційно-розвиткових послуг дітям з порушеннями мовлення.
5. Ознайомлення з видами роботи фахівців-консультантів ІРЦ.
6. Спостереження за процесом професійної діяльності фахівців-консультантів ІРЦ (обстеження, заняття, робота з документацією тощо).
7. Обговорення з фахівцем-консультантом особливостей обстеження осіб з порушеннями мовлення.
8. Ознайомлення з протоколами обстеження, висновками.
9. Підготовка корисних матеріалів для практичної діяльності, розробка конспектів корекційно-розвиткових занять, укладання матеріалів для комплексної психолого-педагогічної оцінки.
10. Ведення щоденника практики.

II - V тиждень

1. Укладання картотеки методичної літератури для проведення обстеження мовлення дітей від 2-х до 18-ти років, визначення рівнів підтримки, корекційно-розвиткових занять.
2. Проведення корекційно-розвиткових занять з дітьми з порушеннями мовлення відповідно до плану роботи фахівця-консультанта.
3. Підготовка матеріалів для проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини дошкільного віку та учня з порушеннями мовлення.
4. Підготовка та проведення обстеження, укладання протоколів-обстеження мовлення дитини.
5. Підготовка до корекційно-розвиткових занять, погодження з фахівцями-консультантами конспектів, виготовлення наочності, проведення занять.
6. Проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини від 2-х до 18-ти років.
7. Організація та проведення індивідуальної роботи та консультацій з батьками чи законними представниками дитини.
8. Проведення залікових корекційно-розвиткових занять.

9. Відвідування та обговорення здобувачами-практикантами залікових корекційно-розвиткових занять.

10. Укладання орієнтовного плану взаємодії команди супроводу та фахівців ІРЦ.

11. Ведення щоденника практики.

VI- тиждень

1. Проведення консультацій з фахівцем-консультантом щодо організації занять, **в умовах воєнного стану**.

2. Обговорення здобувачами-практикантами проведених форм роботи, рефлексія.

3. Проведення консультацій з фахівцями-консультантами щодо оформлення пам'ятки для батьків дитини з порушенням мовлення, коли дитини відвідує ЗДО чи ЗЗСО.

4. Проведення консультацій з фахівцем-консультантом щодо оформлення документації (відповідно до плану роботи фахівця-консультанта).

5. Укладання документації.

6. Ведення щоденника практики.

7. Підготовка до участі у підсумковій нараді з виробничої практики.

8. Написання звіту про проходження практики.

9. Оформлення **е-документації практики**.

III. Після завершення практики здобувач ВО у встановлений термін здає на кафедру відповідну документацію:

1. Щоденник спостережень.

2. Звіт про виробничу практику.

3. Орієнтовний план роботи ІРЦ на рік.

4. Графік роботи фахівця-консультанта.

5. Програму корекційно-розвиткової роботи з дітьми з порушеннями мовлення.

6. 2 протоколи обстеження (оцінювання мовленнєвого розвитку дитини), (дитини дошкільного віку і учня закладу загальної чи спеціальної освіти, без конфіденційної інформації), 4 конспекти корекційно-розвиткових занять (2 – для дітей дошкільного віку, 2 – для учнів закладу загальної чи спеціальної освіти) (мінівідео, яке презентує основні аспекти діагностичної, корекційно-розвиткової роботи - 3-5 хв) та укласти аналіз заняття: за змістовим компонентом.

7. Звіт фахівця-консультанта про надання консультативно-методичної допомоги (за орієнтовною схемою).

8. Комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини від 2-х до 18-ти років (без конфіденційної інформації).

9. Повторну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини від 2-х до 18-ти років (без конфіденційної інформації).

10. Висновок про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини від 2-х до 18-ти років (про рівень підтримки дитини, на яку укладено комплексну оцінку).

11. Пам'ятку для батьків дитини з порушенням мовлення, коли дитини відвідує ЗДО чи ЗЗСО.
12. Рекомендації щодо навчання і розвитку дітей з порушеннями мовлення (батькам, педагогам закладів освіти).
13. Картотеку методичної літератури за фахом.
14. Характеристика на здобувача з оцінкою (відмінно, добре, задовільно), завірена керівником комунальної установи, печаткою установи.

Програма затверджена на засіданні кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти протокол № 7 від 24 січня 2024 року.

Завідувачка кафедрою теорії та методики
дошкільної і спеціальної освіти,
кандидатка педагогічних наук,
професорка

Людмила МАЦУК